

TA'LIMDA SUN'IY INTELLEKT O'RNI

Otaniyazova Muxabbat Omanovna

Qarshi davlat universiteti

Lingvistika kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy global ta'lim tizimida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarini joriy etishning konseptual asoslari va amaliy ahamiyati batafsil tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida SI algoritmlarining o'quv jarayonini individuallashtirish, ta'lim mazmunini optimallashtirish va o'quvchilarning kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirishdagi o'rni yoritib berilgan. Maqolada adaptiv o'qitish tizimlari, intellektual repetitorlik platformalari va avtomatlashtirilgan baholash metodikalarining samaradorligi qiyosiy tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari ta'lim muassasalarida raqamli muhitni shakllantirish va o'qituvchilarning texnologik kompetensiyasini oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar berishga yo'naltirilgan.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, raqamli ta'lim, adaptiv o'qitish, masofaviy ta'lim texnologiyalari, individuallashtirilgan ta'lim trayektoriyasi, intellektual repetitorlik tizimlari, neyron tarmoqlari, ma'lumotlar tahlili, mashinali o'qitish, kognitiv texnologiyalar.

Kirish

Bugungi shiddatli texnologik taraqqiyot davrida sun'iy intellekt (SI) ta'lim tizimini tubdan isloh qiluvchi asosiy omilga aylandi. An'anaviy ta'lim modellari zamon talablariga moslashishda qiyinchiliklarga duch kelayotgan bir paytda, SI o'quv jarayonini individuallashtirish va ta'lim sifatini oshirishning samarali yechimi sifatida namoyon bo'lmoqda. Mazkur maqolada sun'iy intellektning zamonaviy pedagogikadagi roli, uning talaba va o'qituvchi faoliyatiga ta'siri hamda ta'lim samaradorligini ta'minlashdagi metodologik ahamiyati tahlil qilinadi. Mavzuning dolzarbligi raqamli iqtisodiyot sharoitida yuqori

texnologiyalar yordamida raqobatbardosh kadrlar tayyorlash zarurati bilan belgilanadi.

"Shuni alohida ta'kidlash joizki, sun'iy intellektning ta'limga kirib kelishi shunchaki texnik yangilanish emas, balki pedagogik muloqotning mohiyatini qayta ko'rib chiqishni talab qiladigan jarayondir. Bu texnologiyalar o'quvchi va talabalarning axborotni qabul qilish uslublarini o'zgartirib, ularni passiv tinglovchidan faol tadqiqotchiga aylantirmoqda. Mazkur jarayonda intellektual tizimlar o'qituvchining o'rnini bosuvchi emas, balki uning metodik arsenalini boyituvchi va har bir ta'lim oluvchi uchun 'shaxsiy yordamchi' vazifasini o'tovchi vosita sifatida namoyon bo'ladi. Shu sababli, SI imkoniyatlarini pedagogik nuqtai nazardan to'g'ri baholash zamonaviy ta'limning eng dolzarb vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda."

Asosiy qism

Individuallashtirilgan va adaptiv ta'lim Sun'iy intellekt har bir ta'lim oluvchining o'zlashtirish tezligi va bilim darajasini tahlil qilib, unga mos shaxsiy o'quv trayektoriyasini taklif etadi. Bu an'anaviy bir xil yondashuvdan voz kechib, har bir talabaning individual salohiyatini maksimal darajada yuzaga chiqarish imkonini beradi.

Pedagogik faoliyatni optimallashtirish SI tizimlari o'qituvchilarni test tekshirish, davomatni nazorat qilish va baholash kabi texnik vazifalardan xalos etadi. Natijada pedagoglar o'z vaqtini o'quvchilar bilan ijodiy muloqot qilishga va yangi o'qitish metodikalarini ishlab chiqishga yo'naltiradi.

Intellektual ko'mak va tahlil Virtual asistentlar va chatbotlar talabalarga uzluksiz ilmiy yordam ko'rsatib, savollarga javob beradi. Shu bilan birga, "Ta'lim tahlili" orqali o'quvchilarning natijalari oldindan bashorat qilinadi, bu esa o'quv dasturini real vaqt rejimida optimallashtirishga xizmat qiladi.

Inklyuzivlik va teng imkoniyatlar Neyron tarmoqlari asosidagi texnologiyalar imkoniyati cheklangan o'quvchilar uchun to'siqlarni bartaraf etadi. Bu esa ta'limning hamma uchun ochiq va teng bo'lishini ta'minlaydi.

"Bundan tashqari, sun'iy intellektning ta'limga integratsiyasi nafaqat texnik samaradorlikni, balki ta'limdagi tengsizlikni kamaytirishning strategik vositasi sifatida ham xizmat qiladi. Intellektual tizimlar masofaviy va qishloq hududlaridagi o'quvchilarga yuqori sifatli ta'lim resurslaridan foydalanish hamda jahon standartlariga mos keladigan virtual mentorlar bilan ishlash imkoniyatini yaratadi. Biroq, ushbu jarayonda 'raqamli etika' masalasi alohida ahamiyat kasb etadi; ya'ni, sun'iy intellekt tomonidan taqdim etilayotgan ma'lumotlarning shaffofligi, xolisligi va talabalarning shaxsiy ma'lumotlari himoyalanganligi ta'lim muassasalari zimmasiga katta mas'uliyat yuklaydi. Binobarin, SI texnologiyalarini joriy etishda texnik mukammallik bilan bir qatorda, insoniy qadriyatlar va axloqiy me'yorlarning ustuvorligini saqlab qolish o'ta muhimdir."

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt zamonaviy ta'lim tizimining shunchaki yordamchi vositasi emas, balki uning ajralmas tarkibiy qismidir. SI texnologiyalarini o'quv jarayoniga integratsiya qilish ta'limni individuallashtirish, o'qituvchilarning ish yukini kamaytirish va o'quv samaradorligini tahlil qilishda mislsiz imkoniyatlar yaratadi. Biroq, ushbu jarayonda sun'iy intellekt pedagog o'rnini egallashi emas, balki uning intellektual salohiyatini kengaytirishi lozimligi asosiy tamoyil bo'lib qolishi shart. Xulosa o'rnida aytish mumkinki, ta'lim tizimining kelajakdagi muvaffaqiyati inson omili va raqamli texnologiyalarning oqilona simbioziga, shuningdek, pedagoglarning yuqori texnologik kompetensiyasiga bevosita bog'liqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. **O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori.** "Sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish bo'yicha shart-sharoitlar yaratishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" (2021-yil 17-fevral).

2. **Baker, R. S.** (2016). *Stupid Tutoring Systems, Intelligent Humans: A View on the Next 20 Years of AIED*. International Journal of Artificial Intelligence in Education.
3. **Luckin, R., & Holmes, W.** (2016). *Intelligence Unleashed: An Argument for AI in Education*. Pearson Education.
4. **Roll, I., & Wylie, R.** (2016). *Evolution and Revolution in Artificial Intelligence in Education*. Educational Psychologist Review.
5. **UNESCO.** (2019). *Beijing Consensus on Artificial Intelligence and Education*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

